

3. Калюжна В. Ю., Кубракова М. В. Англійська мова : [навчально-методичний посібник для для курсантів вищих навчальних закладів системи МВС України] / В. Ю. Калюжна, М. В. Кубракова; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – 248 с.

4. Литвин О. Л. Структура лексико-семантичних категорій англійської мови (лінгвокогнітивний аспект). Дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук. Луцьк. 2016. 211 с.

5. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава. Довкілля. Київ. 2010. 844 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-34>

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Березінська О. В.

*старша викладачка кафедри іноземних мов професійного спілкування
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

Концептуальна зміна ролі України на міжнародній арені – від реципієнта допомоги до рівноправного суб'єкта – отримала своє нормативне закріплення у Законі № 3760-ІХ. Зокрема, Преамбула та Стаття 1 закону визначають англійську мову як стратегічний інструмент підвищення конкурентоспроможності держави. Своєю чергою, положення Статей 3 та 5 щодо інтеграції мови у професійну діяльність та вищу освіту створюють правові умови для формування корпусу фахівців, здатних забезпечити національну безпеку та глобальну суб'єктність України через пряму міжкультурну комунікацію [7].

У межах стратегічного вектора відновлення особливого значення набуває впровадження англійської мови для спеціальних цілей (*English for Specific Purposes*), зокрема юридичного спрямування. Юридична англійська (*Legal English*) виступає не лише освітньою дисципліною, а й прикладним інструментом забезпечення правової конвергенції України з міжнародною спільнотою. Оволодіння термінологічним апаратом договірного права (*Contract Law*) є обов'язковою умовою розроблення складних правочинів. Детальна імплементація таких категорій, як *indemnification*, *liability* та *force majeure*, гарантує захист національних інтересів та відповідність проєктів

стандартам англійського права, яке залишається домінуючим у сфері міжнародного бізнесу.

Теоретичний фундамент концепції англійської мови професійного спрямування (*ESP*) закладено у працях зарубіжних лінгвістів, зокрема Т. Гатчінсона та А. Вотерса. У своїй фундаментальній праці автори визначили *ESP* не як окрему лінгвістичну одиницю, а як специфічний підхід до навчання, орієнтованих на першочерговий аналіз потреб (*needs analysis*) здобувача освіти [1, р. 19]. Подальшого розвитку ця теорія набула у дослідженнях Т. Дадлі-Еванса та М. Дж. Сент-Джон, які диференціювали характеристики *ESP* на абсолютні та змінні, акцентуючи увагу на міждисциплінарному зв'язку мовної підготовки з фаховими дисциплінами [2, рр. 4–5]. Важливе значення для нашого дослідження мають також праці Дж. Свейлза, чий внесок у розвиток жанрового аналізу дозволив структурувати розуміння наукового та професійного дискурсів як засобів функціонування «дискурсних спільнот» [3, рр. 24–27].

Практична реалізація цих засад потребує створення спеціалізованого освітнього середовища, де ключовим елементом мають стати англійськомовні магістерські програми (LL.M.) у провідних правничих школах України. Впровадження таких програм на основі методики Content and Language Integrated Learning (CLIL) дозволить готувати правників, здатних опрацьовувати складні кейси у сферах міжнародного арбітражу, корпоративного права та інвестиційного супроводу. Розвиток подвійних дипломних програм із закордонними університетами-партнерами не лише сприятиме швидкій інтеграції українських юристів у глобальний інтелектуальний простір, а й дозволить формувати внутрішній кадровий резерв, здатний супроводжувати проекти відбудови без надмірної залежності від іноземних консультантів.

В українському науковому просторі питання професійної іншомовної підготовки фахівців дістали всебічне висвітлення у працях низки дослідників. Сучасна система професійної мовної освіти в Україні базується на поєднанні фундаментальних стандартів та інноваційних методологічних підходів. Фундамент цієї системи закладено у працях С. Ю. Ніколаєвої, яка систематизувала методологічні засади викладання іноземних мов у вищій школі [4, с. 10], та Г. І. Бакаєвої, чия роль була ключовою у розробці «Типової програми з англійської мови для професійного спілкування» [5, с. 12–21]. Цей документ став базовим орієнтиром, що визначив стратегію і стандарти мовної підготовки для закладів вищої освіти країни.

Розвиток цих стандартів відбувається через впровадження сучасних навчальних парадигм. Зокрема, О. Б. Тарнопольський обґрунтував конструктивістський підхід, згідно з яким опанування мови відбувається через безпосередню інтеграцію студента у професійне середовище [6, с. 66–68].

Ці напрацювання знаходять практичне втілення у вузькоспеціалізованих галузях, зокрема, в юридичній англійській. Так, школа В. П. Сімонюк забезпечує студентів-правників фундаментальними підручниками, а підходи Р. О. Гришкової та Г. П. Полякової дозволяють реалізувати системний і компетентнісний підходи на практиці. Водночас, методики І. В. Ляшенко, С. В. Вовк та І. С. Заярної наповнюють освітній процес автентичними матеріалами та акцентують увагу на порівняльному аналізі українського законодавства з міжнародними стандартами.

Таким чином, завдяки синергії теоретичних розробок та практичних методик зазначених дослідників, в Україні сформовано цілісну модель підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до ефективної комунікації у професійному середовищі.

Враховуючи зазначені підходи, видається доцільним розглянути практичний інструментарій та конкретні етапи формування професійної мовної компетентності на прикладі Міжнародного університету в Одесі.

Одеса як великий морський та інвестиційний хаб потребує експертів із міжнародного морського права. Ключовою особливістю навчання в університеті є формат *дистанційних гостьових лекцій (Guest Lectures)*. Завдяки цифровим платформам студенти дискутують із практикуючими юристами та професорами з провідних вишів Європи та США, опановуючи «живу» професійну мову та актуальні юридичні тренди.

Практична підготовка базується на *моделюванні судових процесів (Moot Courts)* та аналізі реальних кейсів. Це дозволяє майбутнім правникам відпрацювати навички публічних виступів та аргументації в умовах, максимально наближених до реального судочинства. Окрему увагу приділено *Legal Writing* – техніці складання міжнародних контрактів та процесуальних документів за стандартами англо-американської системи. Робота з автентичними англomовними джерелами готує студентів до супроводу міжнародних грантів та проєктів відновлення України. У поєднанні з навичками медіагігієни це дозволяє випускникам університету не лише опанувати культуру арбітражу, а й юридично грамотно комунікувати результати українських реформ.

Ефективність такої підготовки посилюється завдяки використанню цифрових платформ та онлайн-ресурсів. Студенти отримують доступ до спеціалізованих курсів на *Coursera* чи *edX*, а також до інструментів на базі штучного інтелекту для вдосконалення юридичного письма. Важливою складовою є розвиток медіаграмотності: знання мови дозволяє студентам критично оцінювати інформацію з першоджерел (наприклад, *The Economist* чи *Financial Times*), уникаючи маніпуляцій. Це формує навички об'єктивного аналізу глобальних трендів, необхідні для прийняття виважених рішень.

Післявоєнна відбудова України потребує фахівців, які володіють не лише технічними знаннями, але й іншомовною професійною

компетентністю. Формування кадрового потенціалу має базуватися на інтеграції *ESP* (англійської мови спеціального спрямування) у програми вищої освіти, професійну підготовку та концепцію навчання впродовж життя (*lifelong learning*). Для сучасного юриста англійська мова – це інструмент правової дипломатії. Посилення її ролі є символічним дистанціюванням від російського впливу та утвердженням західноорієнтованої ідентичності України. Без знання мови фахівець залишається обмеженим локальним ринком, тоді як відбудова країни потребує міжнародного юридичного мислення. Вміння працювати в межах англо-американської правової системи та медійна стійкість роблять юриста ключовим гравцем у процесі повоєнного відновлення.

Сьогодні юридична перемога України – це не лише рішення міжнародних трибуналів, а й прозорість інвестиційних контрактів, захист прав донорів та формування іміджу надійного партнера на світовій арені.

Література:

1. Hutchinson T, Waters A. English for specific purposes. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. P. 19.
2. Dudley-Evans T., St John M. J. Developments in English for Specific Purposes: A Multi-disciplinary Approach. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. Pp. 4–5.
3. Swales J. Genre Analysis: English in Academic and Research Settings. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. Pp. 24–27.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / О. Б. Бігич та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. С. 10.
5. Англійська мова для професійного спілкування. Програма / Г. Є. Бакаєва та ін. Київ : Ленвіт, 2005. С. 12–21.
6. Тарнопольский О. Б., Кабанова М.Р. Методика преподавания иностранных языков и их аспектов в высшей школе: учебник. Днепр : Университет имени Альфреда Нобеля, 2019. С. 66–68.
7. Про застосування англійської мови в Україні : Закон України від 4 черв. 2024 р. № 3768-IX. URL: rada.gov.ua (дата звернення: 03.05.2026).